

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาสถานภาพปัจจุบันของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและชีวภาพ และกรอบแนวคิดการพัฒนาแหล่งพลอย บ้านบ่อแก้ว อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร-ธรณียังยั่งยืน ทั้งเพื่อออกแบบวางแผนกิจกรรมด้านต่างๆของการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและเพื่อศึกษาการยอมรับความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร-ธรณี โดยมีพื้นที่ศึกษาอยู่ที่บ้านบ่อแก้ว ตำบลไทรย้อย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ทำการศึกษประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่างคือชาวบ้านในพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 132ครัวเรือน โดยคิดร้อยละ 30 เป็นจำนวน 40 ครัวเรือน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยการแจกแจงความถี่หาอัตราร้อยละของข้อมูลประชากร ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของผู้ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ เช่น เจ้าของที่ดิน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. จำนวน 4 คน ส่วนข้อมูลทุติยภูมิได้จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ส่วนแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งพลอยเดิมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกษตร-ธรณีนั้น พบว่าทุกคนทราบข้อมูลของโครงการ และเห็นด้วยกับการจัดสร้างแหล่งพลอยเดิมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีและเกษตร และเห็นว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ร้อยละ 100

2. ส่วนการศึกษาการวางแผนบริเวณ

การศึกษาการวางแผนบริเวณได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์บริเวณ (site analysis) โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ลักษณะ คือ ศึกษาลักษณะเฉพาะภายในของพื้นที่ (Intrinsic Characteristics) และลักษณะภายนอกพื้นที่ (Extrinsic Characteristics) ของพื้นที่ศึกษา โดยการประเมินสถานภาพด้านต่างๆ ส่วนที่ 2 วิเคราะห์การวางแผนบริเวณ

การศึกษาลักษณะเฉพาะภายในพื้นที่ พบว่าลักษณะโดยทั่วไปของภูมิประเทศเป็นที่ลาดเนินเขาบางส่วนมีร่องน้ำเล็กๆ ไหลผ่าน ซึ่งส่วนที่เป็นเนินสูงเหมาะสำหรับการชมวิวดูโดยรอบของโครงการมีแหล่งน้ำใกล้เคียงขนาดใหญ่ คือห้วยไพรแล้ง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในโครงการได้ตลอดทั้งปี อีกทั้งในพื้นที่ยังมีบ่อน้ำขนาดกลางอีก 2 บ่อ ส่วนภูมิอากาศนั้นมีอุณหภูมิเฉลี่ย 26.56 องศาเซลเซียส เป็นอุณหภูมิที่สบายเหมาะแก่การท่องเที่ยวตามเส้นทางธรรมชาติ ลักษณะของคนในพื้นที่นั้นได้เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเป็นหลัก โดยได้นำจุดเด่นของพื้นที่ เช่น ความยิ่งใหญ่ของป่าธรรมชาติ และสายน้ำยม ความเก่าแก่ของอาณาจักรโบราณ และความหลากหลายของประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ ให้การตอบรับและสนับสนุนด้วยดี

การศึกษาลักษณะเฉพาะภายนอกพื้นที่ พบว่าที่ตั้งโครงการตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 101 ซึ่งสามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้หลายเส้นทางด้วยกัน อีกทั้งด้านการคมนาคมโดยรอบพื้นที่ยังสามารถเดินทางโดยเครื่องบินสู่จังหวัดแพร่ ทางรถไฟ และรถทัวร์ สู่อำเภอเด่นชัย ทั้งนี้ในพื้นที่ใกล้เคียงยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ เช่น อ่างเก็บน้ำป่ากะโล้ง น้ำตกตาดผามุง วัดถ้ำผาดั้ง คอยภูเขาไฟ ฯลฯ อีกทั้งยังมีการสนับสนุนทั้งภาครัฐและชุมชน เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ อบต. ผู้ใหญ่บ้าน ที่ให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวได้

การศึกษาการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ได้แบ่งตามลักษณะพื้นที่ใช้สอยและความเหมาะสมของพื้นที่ได้แก่ 1) เขตบริการและการจัดการ ประกอบด้วย อาคารต้อนรับนักท่องเที่ยว ที่จอดรถ ร้านอาหาร บ้านพักนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ โรงเก็บวัสดุอุปกรณ์ บ้านพักเจ้าหน้าที่ และอาคารจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร 2) เขตกิจกรรมศึกษาทางเกษตร-ธรณี ประกอบด้วย โรงสาธิตการแต่งแร่ แปลงฝึกปลอดภัยพิช และสวนเกษตรของชาวบ้านในพื้นที่ 3) เขตันทนาการประกอบด้วย จุดชมวิวดู ศาลาเอนกประสงค์ แหล่งน้ำ ทางเดินชมธรรมชาติ โดยคิดเป็นสัดส่วนของพื้นที่เท่ากับ 2.5:1.5:1 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการด้านการท่องเที่ยว

แหล่งพลอยเดิม จัดว่าเป็นสถานที่ที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในชุมชนและนับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ ดังนั้นในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นแนวคิดใหม่ อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนเป็นอย่างมาก แต่ทั้งนี้ก็ควรมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อความยั่งยืนทุกๆ ส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงขอเสนอแนะแนวทางในการจัดการ ดังนี้

1. แม้ว่าผลการศึกษาศักยภาพการเข้าถึงโครงการ พบว่ามีทางเลือกในการเข้าถึงโครงการหลายทาง แต่หากสามารถเพิ่มรถโดยสารประจำทางจากสถานีรถไฟ และสถานีขนส่งเด่นชัยผ่านถนนหน้าโครงการ จะเป็นสิ่งดึงดูดและอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวมากขึ้น
2. ทางโครงการควรมีการประสานกับส่วนผู้นำชุมชนหรือผู้มีอำนาจในการจัดการของชุมชน ในด้านความร่วมมือส่วนต่างๆ เช่น การฝึกอบรมความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะจากการสอบถามพบว่าชุมชนยังขาดความเข้าใจในเรื่องนี้พอสมควร

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพโดยรวมของพื้นที่ ทั้งในด้านกายภาพและด้านแนวคิดทางภูมิสถาปัตยกรรมเท่านั้น ว่าเหมาะสมหรือไม่ และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต ที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของข้อมูลมากยิ่งขึ้น ควรเพิ่มเติมดังนี้

1. ควรศึกษาโดยการเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะพื้นที่หรือกิจกรรมที่ใกล้เคียงกัน สำหรับการกำหนดตัวชี้วัดในด้านต่างๆ ที่คล้ายกัน เพื่อกำหนดค่ามาตรฐานที่ยอมรับได้
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการบริหารจัดการทั้งหมด เพราะเป็นตัวชี้วัดอีกทางหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงความยั่งยืนของโครงการได้ดียิ่งขึ้น